<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

અહેવાલપાત્ર

(૨૦૨૪) ૧ સુ.કો.રી. ૧૦૮૩ – ૨૦૨૪ આઇ.એન.એસ.સી. ૬૩

ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલત મધ્યે

ક્રિમિનલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૪૭૮ ઓફ ૨૦૨૪ .

૨૯ જાન્યુઆરી ૨૦૨૪

અજીતસિંહ ચેહુજી રાઠોડ ...અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુધ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય ...સામાવાળા(ઓ)

ચુકાદો

બી.આર.મેહતા, અને સંદિપ ગવઇ ન્યાયમુર્તિ

વિચારણા માટે નો મુદ્દાઓ

અપીલકર્તા –આરોપી વટાવખત અધિનિયમ , ૧૮૮૧ ક. ૧૩૮– પ્રશ્ન માં ચેક પર સહીઓ મેળ ખાતી ન હોવા નો દાવો કયો હતો.હસ્તાક્ષર નિષ્ણાત દ્વારા ચેક પર ની સહિ સાથે સરખામણી માતે ની તેમની અરજી ટ્રાયલ કોર્ટે દ્વારા ચલાવવા માં આવી હતી. હાઇકોર્ટ અરજદાર દ્વારા સી.અાર.પી.સી. ક. ૩૯૧ હેઠળ કરાયેલ અરજી ફગાવી દેવા માં યોગ્ય છે. કે કેમ .અપીલ ના તબકકે વધારા નો પુરાવો લેવા અને હસ્તાક્ષર નિષ્ણાત નો

અભિપ્રાય મેળવવા માટે નિર્દેશ કરવા .

હેડ નોટ્સ

વટાવખત અધિનિયમ , ૧૮૮૧–ક. ૧૧૮, ૧૩૮– ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩– કલમ ૩૯૧– વટાવખત અધિનિયમ મુજબ ની ધારણ્અો ખંડન યોગ્ય હોવા છતાં ફડીયાદી ની તરફેણ માં હોય છે – પુરાવા્ દ્વારા અાવી ધારણા્અો ને રદીયો આપવા નો આરોપ– ચેક પરત ફરવુ– અપીલકર્તા ક.૧૩૮ ના ગુના હેઠળ સજા– સહીઓ મેળ ખાતી ન હોવા ના દાવા સાથે

અપીલકર્તા એ સુનાવણી દરમિયાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ અરજી ચેકને હસ્તલેખન નિષ્ણાતને હસ્તલેખનની સરખામણી કરવા–ટ્રાયલ કોર્ટદ્વારા અરજીને નકારી કાઢી– હુકમ ને પડકારવા માં અ ાવેલ નહીં– અપીલ ના તબકકે અપીલકર્તા દ્વારા ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩– કલમ ૩૯ ૧ હેઠળ અરજી –વધારા નો પુરાવો લેવા અપીલના તબક્કે વધારાના પુરાવા લેવા અને આરોપી અપીલકર્તાની સ્વીકૃત સહી અને વિવાદિત ચેક પર દેખાતી સહીની સરખામણી કર્યા પછી હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય મેળવવા માટે નિર્દેશ કરવા ્અરજી– ૨૯

ક.૧૧૮(ઈ) – વાટાઘાટ કરી શકાય તેવા સાધનો વિશેની ધારણાઓ અનુમાન કરે છે કેજેમાં તેના પર તે દેખાય છે. આમ ચેક પર ની બાંહેધરી નું અનુમાન ધારક ની તરફેણ માં કામ કરે છે.જો આરોપી આવી ધારણા ને રદીયો આપવા માગે છે. તો એણે પૂરાવા રજુ કરવા પડશે.–બેંક દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા દસ્તાવેજની પ્રમાણિત નકલ પોતે જ બેંકર્સ બુક્સ એવિડન્સ અધિનિયમ ૧૮૯૧ હેઠળ તેના કોઈ ઔપચારિક પુરાવા વિના સ્વીકાર્ય છે.–તેથી, યોગ્ય કિસ્સામાં, બેંક દ્વારા જાળવવામાં આવેલી નમૂનાની સહીની પ્રમાણિત નકલ ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ , ૧૮૭૨ ની કલમ ૭૩ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ચેક પર દેખાતી સહી સાથે તેની તુલના કરવાની કોર્ટને વિનંતી સાથે મેળવી શકાય છે.– જો કે, તક હોવા છતાં, આરોપી અપીલકર્તાએ ચેક પર સહીની કથિત મેળ ખાતી ન હોવાની તેમની અરજી

સ્થાપિત કરવા માટે બચાવમાં તપાસ કરાયેલા બેંક અધિકારીને કોઈ પ્રશ્ન પૂછ્યો ન હતો – ૩૯ ૧ તળે પુરાવા એકત્રિત કરવા માટે અપીલકર્તાની સહાય અને સહાય માટે આવવાની જરૂર નહોતી–કલમ ૩૯૧ સીઆરપીસી હેઠળ વધારાના પુરાવા રેકોર્ડ કરવાની શક્તિનો ઉપયોગ ત્યારે જ થવો જોઈએ જ્યારે આવી વિનંતી કરનાર પક્ષને યોગ્ય ખંતથી ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં સુનાવણીમાં પુરાવા રજૂ કરવાથી અટકાવવામાં આવ્યો હોય અથવા આવી વિનંતીને જન્મ આપતા તથ્યો અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન પછીના તબક્કે પ્રકાશમાં આવ્યા હોય અને આવા પુરાવાઓનું બિન–રેકોર્ડિંગ ન્યાયની નિષ્ફળતા તરફ શ્રેણી શકે છે.–વધુ માં અપીલકર્તા એ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ચેક પર સહીની કથિત મેળ ખાતી ન હોવાની તેમની અરજીઅ રદ કરવાના પસાર કરાયેલા આદેશને આગળ કોઈ પડકારવામાં આવ્યો ન હતો અને આ રીતે તેને અંતિમતા પ્રાપ્ત થઈ હતી–આરોપિત હુકમ માં દખલગીરી ને કોઇ જરુરીયાત નથી.(પેરા ૧૪,૧૫,૧૭, ૯, ૧૮ અને ૨૦)

ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩– કલમ ૩૯૧–વધારા નો પુરાવો લેવા ની સતા–અમલીકરણ–(પેરા –૯)

ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩– કલમ ૩૯૧ ,વટાવખત અધિનિયમ , ૧૮૮૧–ક, ૧૩૮– અપીલકર્તા આરોપી નો દાવો કે તેને –ક, ૧૩૮ મુજબ ની નોટીસ મળેલ નથી અને ટપાલ ખાતા ના સંબંધિત અધિકારી ને સમંસ થવો જોઇએ.

– આવા મુદા ની તપાસ કરવા નો નિણય કરતી વખતે તે અપીલ કોર્ટ માટે રહેશે.–આમ અપીલ કોર્ટ દ્વારા ક.૩૯૧ મુજબ ટપાલ ખાતા ના સંબંધિત અધિકારી ને

સમંસ ની સતા નો ઊપયોગ કરવા ની કોઇ જરુરીયાત નથી અને ક.૩૯૧ મુજબ યોગય રીતે રદ કરવા માં આવેલ છે.(પેરા –૧૯)

કાયદાઓ ની યાદિ

વટાવખત અધિનિયમ , ૧૮૮૧–ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩,બેંકર્સ બુક્સ એવિડન્સ અધિનિયમ ૧૮૯૧ ,પુરાવા અધિનિયમ ૧૮૭૨

જરુરી શબ્દો નિ યાદી

ચેક અવમાનના, વટાવખત અધિનિયમ ની ધારણાઓ, રદિયો, વટાવખત

પર કરવા માં આવેલ ઈન્ડોર્મેન્ટ– યોગય સમયે ધારક– સહીઓ મેળ ખાતી નથી– સહીઓ ની સરખામણી– હસ્તાક્ષર નિષ્ણાત–અપીલ તબકકૌ–વધારા નો પુરાવો – બેંક દ્વારા આપવામાં દસતાવેજ– પ્રમાણિત નકલ– બેંક દ્વારા જાળવવામાં આવેલી નમૂનાની સહીની પ્રમાણિત નકલ, અપીલ

કેસ નું ઉદભવ

ફોજદારી એપેલટ હકુમતઃ ફોજદારી અપીલ નં. ૪૭૮ –૨૦૨૪

ગુજરાત હાઇ કોર્ટ ના ફોજદારી પરચુ.અરજી નં.૧૭૯૩૩–૨૦૨૩ ના તા.૨૫–૧૦–૨૦૨૩ ના હુકમ માં થી

પક્ષકારો તરફે

શરીક અહેમદ ,સુનિલ કુમાર વર્મા , વિનય વત્સ, તારીક અહેમદ મે.અહેમદી લો ઓફીસ. અપીલકર્તા તરફે વકિલ શ્રીઓ.

૧. પરવાનગી આપવામાં આવી છે.

૨. અપીલકર્તા આરોપીના કહેવા પર વિશેષ રજા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી

તાત્કાલિક અપીલ ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા ક્રિમિનલ અરજીને નકારી કાઢવાના ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૩ના આદેશ પર સવાલ ઉઠાવે છે.ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૩૯૧ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૪૮૨ હેઠળ અપીલકર્તા દ્વારા ૨૦૨૩ની અરજી નંબર ૧૭,૯૩૩ પસંદ કરવામાં આવી હતી (ત્યારબાદ તેને 'સીઆરપીસી' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે).

૩. અપીલકર્તાની સામે વટાવખત અધિનિયમ , ૧૮૮૧ (ત્યારબાદ 'એન. આઈ. એક્ટ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૧૩૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ આ આરોપ સાથે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી કે ૩. ફરિયાદી શ્રી મહાદેવસિંહ કાહંદાસિંહ ચંપાવતની તરફેણમાં અપીલકર્તા દ્વારા જારી કરાયેલ ૧૦ લાખ રૂપિયા બેંકમાં રજૂ કરવામાં આવ્યા બાદ "અપૂરતા ભંડોળ અને નિષ્ક્રિય ખાતા માટે" તેનું અપમાન કરવામાં આવ્યું હતું.

૪. સુનાવણી દરમિયાન, અપીલકર્તાએ માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ૧૩મી જૂન, ૨૦૧૯ના રોજ એક અરજી રજૂ કરી હતી, જેમાં વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે ચેકને હસ્તલેખન નિષ્ણાતને હસ્તલેખનની સરખામણી કરવા તેમજ તેના પર દેખાતી સહીની અરજી સાથે મોકલવા માટે વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે તેની સહીઓ નકલી હતી.વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે ૧૩મી જૂન, ૨૦૧૯ના આદેશ દ્વારા જ અરજીને નકારી કાઢી હતી અને અવલોકન કર્યું હતું કે અરજીનો હેતુ સુનાવણીમાં વિલંબ કરવાનો હતો.વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે વધુમાં અવલોકન કર્યું હતું કે આ બાબત

બચાવના તબક્કે છે અને આરોપી સહીઓની મેળ ખાતી ન હોવાને લગતા તેના દાવાને સાબિત કરવા માટે પુરાવા રજૂ કરી શકે છે.

૫. વિદ્વન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ૧૩મી જૂન, ૨૦૧૯ના રોજ પસાર કરાયેલા આદેશને આગળ કોઈ પડકારવામાં આવ્યો ન હતો અને આ રીતે તેને અંતિમતા પ્રાપ્ત થઈ હતી.ટ્રાયલ કોર્ટે ૭મી નવેમ્બર, ૨૦૧૯ના ચુકાદા દ્વારા આરોપી અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવા માટે કાર્યવાહી કરી હતી.

૬. અપીલકર્તાએ ગાંધીનગરના મુખ્ય સત્ર ન્યાયાધીશ સમક્ષ અપીલ કરી હતી અને તેની પેન્ડન્સી દરમિયાન તેમણે અપીલના તબક્કે વધારાના પુરાવા લેવા અને આરોપી અપીલકર્તાની સ્વીકૃત સહી અને વિવાદિત ચેક પર દેખાતી સહીની સરખામણી કર્યા પછી હસ્તાક્ષર નિષ્ણાતનો અભિપ્રાય મેળવવા માટે નિર્દેશ મેળવવા માટે કલમ ૩૯૧ સીઆરપીસી હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી.ઉપરોક્ત અરજીમાં અન્ય એક વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે પોસ્ટ ઓફિસના સંબંધિત અધિકારીને બોલાવવા જોઈએ જેથી એન. આઈ. અધિનિયમ ની કલમ ૧૩૮ હેઠળની નોટિસ આરોપી અપીલકર્તા દ્વારા ક્યારેય પ્રાપ્ત થઈ ન હતી તે બચાવ સિદ્ધાંતને સાબિત કરી શકાય.

૭. અપીલકર્તા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી આવી અરજીને ગાંધીનગરના વિદ્વાન મુખ્ય સત્ર ન્યાયાધીશ દ્વારા ૨૫મી જુલાઈ, ૨૦૨૩ના વિગતવાર આદેશ દ્વારા

નકારી કાઢવામાં આવી હતી, જે અપીલકર્તા દ્વારા શીર્ષકવાળા ક્રિમિનલ અરજી દાખલ કરીને હાઈકોર્ટમાં મોકલવામાં આવી હતી.અરજી નંબર ૧૭૯૩૩/૨૦૨૩ જે ૨૫મી ઓક્ટોબર, ૨૦૨૩ના આદેશ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હતી, જે આ અપીલમાં પડકાર હેઠળ છે.

૮. અમે અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરાયેલી રજુઆતો ધ્યાનમાં લીધી છે અને વાદગ્રસ્ત આદેશ અને રેકોર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીમાંથી પસાર થયા છીએ.

૯. શરૂઆતમાં, અમે નોંધ કરી શકીએ છીએ કે આ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓના સમૂહ દ્વારા કાયદો સારી રીતે સ્થિર થયો છે કે કલમ ૩૯૧ સીઆરપીસી હેઠળ વધારાના પુરાવા રેકોર્ડ કરવાની શક્તિનો ઉપયોગ ત્યારે જ થવો જોઈએ જ્યારે આવી વિનંતી કરનાર પક્ષને યોગ્ય ખંતથી ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં સુનાવણીમાં પુરાવા રજૂ કરવાથી અટકાવવામાં આવ્યો હોય અથવા આવી વિનંતીને જન્મ આપતા તથ્યો અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન પછીના તબક્કે પ્રકાશમાં આવ્યા હોય અને આવા પુરાવાઓનું બિન–રેકોર્ડિંગ ન્યાયની નિષ્ફળતા તરફ શ્રેણી શકે છે.

૧૦. એ ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય છે કે પ્રથમ અપીલીય અદાલત એટલે કે ગાંધીનગરના મુખ્ય સત્ર ન્યાયાધીશે એ હકીકતની નોંધ લીધી હતી કે સુનાવણી

દરમિયાન, અપીલકર્તાએ તેના બચાવના સમર્થનમાં બેંક ઓફ બરોડાના સાક્ષીની તપાસ કરી હતી, પરંતુ ચેક પર દેખાતા સહીઓની વાસ્તવિકતા અથવા અન્યથા અંગે ઉપરોક્ત સાક્ષીને એક પણ પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો ન હતો.

૧૧. વધુમાં, ૨૬મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ના રોજ બેંકના ચેક રિટર્ન મેમો અનુસાર, ચેક ચૂકવવામાં ન આવવાનું કારણ સ્પષ્ટપણે "ભંડોળ અપૂરતું અને ખાતું નિષ્ક્રિય" તરીકે નોંધાયેલું છે.

૧૨. ત્યાં એક ચોક્કસ સ્તંભ નંબર છે. ૧૦ ઉપરોક્ત લેખિત મેમોમાં જે નીચે મુજબ વાંચે છેઃ–

“બેંક ઓફ બરોડા

(હેડ ઓફિસ માંડવી, બરોડા)

ઇન્ફોસિટી શાખાની તારીખઃ૨૬.૦૨.૨૦૧૮

૩. માટે ચેક નંબર ૫૦૩૨૭૩. ૧૦,૦૦,૦૦૦–કારણ નંબર ૨૨ ૩૦૯૩૦૧૦૦૦૮૫૯૬ માટે ચૂકવણી વગર પરત ફર્યા

૧–૯ ....

૧૦ ડ્રોવરની સહી અમારી સાથે નોંધાયેલા નમૂનાથી અલગ છે.૧૧–૨૨....”

દેખીતી રીતે, ચેક ચૂકવ્યા વગર પરત કરવામાં આવ્યો ન હતો કારણ કે તેના

પરની સહી બેંકમાં નોંધાયેલા નમૂનાની સહીથી અલગ હતી.

૧૩. એન. આઈ. અધિનિયમ ની કલમ ૧૧૮ વિવાદને અસર કરે છે અને આમ, અહીં નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છેઃ–

"૧૧૮. વાટાઘાટ કરી શકાય તેવા સાધનો વિશેની ધારણાઓ.—જ્યાં સુધી વિપરીત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી, નીચેની ધારણાઓ કરવામાં આવશેઃ

(એ) વિચારણા માટેઃકે દરેક વાટાઘાટપાત્ર સાધનને વિચારણા માટે બનાવવામાં આવ્યું હતું અથવા દોરવામાં આવ્યું હતું, અને આવા દરેક સાધન, જ્યારે તેને સ્વીકારવામાં આવ્યું હોય, દાખલ કરવામાં આવ્યું હોય, વાટાઘાટો કરવામાં આવી હોય અથવા સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવ્યું હોય, ત્યારે તેને સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું, દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું, વાટાઘાટો કરવામાં આવી હતી અથવા વિચારણા માટે સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવ્યું હતું;

(બી) અત્યાર સુધીઃકે તારીખ ધરાવતું દરેક વાટાઘાટપાત્ર સાધન આવી તારીખે બનાવવામાં આવ્યું હતું અથવા દોરવામાં આવ્યું હતું;

(સી) સ્વીકારના સમય વિશેઃકે દરેક સ્વીકૃત વિનિમય બિલ તેની તારીખ પછી અને તેની પરિપક્વતા પહેલાં વાજબી સમયની અંદર

સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું;

(ડી) સ્થાનાંતરણના સમય વિશેઃકે વાટાઘાટપાત્ર સાધનનું દરેક હસ્તાંતરણ તેની પરિપક્વતા પહેલાં કરવામાં આવ્યું હતું;

(ઈ) ઈન્ડોર્મેન્ટના ક્રમ અંગેઃકે વાટાઘાટપાત્ર સાધન પર દેખાતા ઈન્ડોર્મેન્ટ તે ક્રમમાં કરવામાં આવ્યા હતા જેમાં તેઓ તેના પર દેખાય છે;

(એફ) ટપાલ ટિકિટ વિશેઃકે ખોવાયેલી પ્રોમિસરી નોટ, બિલ ઓફ એક્સચેન્જ અથવા ચેક પર યોગ્ય રીતે સ્ટેમ્પ કરવામાં આવ્યો હતો; ૫ ક્રિમિનલ Appeal@SLP (CRl.) ના (ઓ).૧૬૬૪૧ વર્ષ ૨૦૨૩

(જી) તે ધારક નિયત સમયે ધારક છેઃકે વાટાઘાટપાત્ર સાધનનો ધારક નિયત સમયે ધારક છેઃ

પરંતુ, જ્યાં સાધન તેના કાયદેસરના માલિક પાસેથી અથવા તેની કાયદેસર કસ્ટડીમાં રહેલી કોઈપણ વ્યક્તિ પાસેથી, ગુના અથવા છેતરપિંડીના માધ્યમથી મેળવવામાં આવ્યું હોય અથવા તેને બનાવનાર

અથવા સ્વીકારનાર પાસેથી ગુના અથવા છેતરપિંડી દ્વારા અથવા ગેરકાયદેસર વિચારણા માટે મેળવવામાં આવ્યું હોય, ત્યાં ધારક યોગ્ય સમયે ધારક છે તે સાબિત કરવાનો બોજ તેના પર છે."

૧૪. એન. આઈ. અધિનિયમ ની કલમ ૧૧૮ પેટા–કલમ (ઈ) વાટાઘાટો કરી શકાય તેવા સાધન પર કરવામાં આવેલી રજૂઆતો તે જે ક્રમમાં દેખાય છે તે અંગે સ્પષ્ટ ધારણા પૂરી પાડે છે.આમ, ચેક પરની ઇન્ડોર્મેન્ટની ધારણા વાસ્તવિક હોવાની ધારણા ધારકની તરફેણમાં કાર્યરત છે, જે પ્રશ્નમાં ચેકના યોગ્ય સમયે અહીં ફરિયાદી હશે.જો આરોપી આવી ધારણાને રદિયો આપવાનો ઇરાદો ધરાવે છે, તો તેણે આ અસર માટે પુરાવા રજૂ કરવા પડશે.

૧૫. બેંક દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા દસ્તાવેજની પ્રમાણિત નકલ પોતે જ બેંકર્સ બુક્સ એવિડન્સ અધિનિયમ ૧૮૯૧ હેઠળ તેના કોઈ ઔપચારિક પુરાવા વિના સ્વીકાર્ય છે.તેથી, યોગ્ય કિસ્સામાં, બેંક દ્વારા જાળવવામાં આવેલી નમૂનાની સહીની પ્રમાણિત નકલ ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ , ૧૮૭૨ ની કલમ ૭૩ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ચેક પર દેખાતી સહી સાથે તેની તુલના કરવાની કોર્ટને વિનંતી સાથે મેળવી શકાય છે.

૧૬. આમ, અમારો મત છે કે જો અપીલકર્તા એ સાબિત કરવા ઇચ્છતો હોત કે તેના ખાતામાંથી બહાર પાડવામાં આવેલા ચેક પર દેખાતી સહીઓ વાસ્તવિક ન

હતી, તો તે બેંકમાંથી તેના નમૂનાની સહીઓની પ્રમાણિત નકલ મેળવી શક્યો હોત અને ચેક પરની સહીની વાસ્તવિકતા અથવા અન્યથા અંગે પુરાવા આપવા માટે બચાવમાં સંબંધિત બેંક અધિકારીને બોલાવવા વિનંતી કરી શકાતી હતી.

૧૭. જો કે, તક હોવા છતાં, આરોપી અપીલકર્તાએ ચેક પર સહીની કથિત મેળ ખાતી ન હોવાની તેમની અરજી સ્થાપિત કરવા માટે બચાવમાં તપાસ કરાયેલા બેંક અધિકારીને કોઈ પ્રશ્ન પૂછ્યો ન હતો અને તેથી, અમારો દ્રઢ અભિપ્રાય છે કે અપીલ અદાલતે તેના કહેવા પર બચાવ પુરાવા એકત્રિત કરવા માટે અપીલકર્તાની સહાય અને સહાય માટે આવવાની જરૂર નહોતી.એન. આઈ. અધિનિયમ હેઠળની ધારણાઓ નકારી શકાય તેવી હોવા છતાં ફરિયાદીની તરફેણમાં કામ કરે છે.તેથી, આરોપીએ યોગ્ય બચાવ પુરાવાની આગેવાની કરીને આવી ધારણાઓને રદિયો આપવો જોઈએ અને અદાલત પાસેથી તેના વતી પુરાવા એકત્રિત કરવામાં આરોપીની મદદની અપેક્ષા રાખી શકાતી નથી.

૧૮. અપીલકર્તાએ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરીને હસ્તલેખન નિષ્ણાત દ્વારા ચેક પર દેખાતી સહીની સરખામણી કરવાની માંગ કરી હતી, જેણે ૧૩મી જૂન, ૨૦૧૯ના આદેશ દ્વારા તેને નકારી કાઢી હતી.આ આદેશને ક્યારેય પડકારવામાં આવ્યો ન હતો અને આ રીતે તેને અંતિમતા પ્રાપ્ત થઈ હતી.

૧૯. જ્યાં સુધી આરોપી અપીલકર્તાના આરોપનો સંબંધ છે કે તેને એન. આઈ.

અધિનિયમ ની કલમ ૧૩૮ હેઠળ નોટિસ મળી નથી, તે અપીલ અદાલત માટે હશે કે તે અપીલનો નિર્ણય કરતી વખતે રેકોર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવાના આધારે આવા મુદ્દાની તપાસ કરે અને આમ, અપીલ અદાલત માટે પોસ્ટ ઓફિસમાંથી અધિકારીને બોલાવવા માટે કલમ ૩૯૧ સીઆરપીસી હેઠળ શક્તિનો ઉપયોગ કરવાની જરૂર નહોતી અને તેણે કલમ ૩૯૧ સીઆરપીસી હેઠળ અરજીને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢી હતી.

૨૦. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પરિણામ તરીકે, અમે દખલગીરીની બાંયધરી આપતા વાદગ્રસ્ત આદેશોમાં કોઈ નબળાઈ શોધી શકતા નથી.અપીલમાં યોગ્યતાનો અભાવ છે અને તે રીતે તેને નકારી કાઢવામાં આવે છે.૨૧. બાકી અરજીઓ, જો કોઈ હોય તો, તેનો નિકાલ કરવામાં આવશે.

.....ન્યાયમૂર્તી.
(બી. આર. ગવઇ)
.....ન્યાયમુર્તિ
(સંદીપ મેહતા)

નવી દિલ્હી;

૨૯ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૪.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

==========

<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.